

- попередня обробка стічної води (внесення реагенту в первинний відстійник);
- обробка реагентом біологічно очищеної стічної рідини (внесення реагенту після біологічної стадії очищення);
- дозування реагенту безпосередньо в аеротенк (симультанне осадження), найбільш раціональний спосіб застосування реагенту при біологічному очищенні. Досвід показав, що при застосуванні такої схеми відзначається максимальна дефосфотація й поліпшуються седиментаційні властивості активного мулу.

Основні переваги схеми біологічного очищення з подальшим доочищенням коагулянтами це невисокі дози реагентів й менша кількість утворених осадів. Однак проблеми, що відбуваються під час експлуатації споруд біологічного очищення, зокрема спухання активного мулу призводить до необхідності використання підвищених доз реагентів. Поєднання комбінації анаеробно-аеробного процесів з подальшою обробкою коагулянтами дозволяє досягти високої якості стічних вод (значення ХПК нижче за 10 мг/дм³).

Застосування схем з попередньою фізико-хімічною обробкою перед біологічним очищенням дозволяє видалити значну частину важко окислювальних органічних речовин. За таких схем значна частина забруднень, токсинів затримується на першій стадії, і тому у більшості випадків залпові скиди забруднень у міську каналізаційну мережу не викликають спухання активного мулу. Основним недоліком таких схем є утворення великої кількості осаду з високим вмістом органічних речовин, який важко піддається зневодненню.

На даний час для очищення стічних вод запропоновано велику кількість реагентів, які суттєво розрізняються за своїм складом, властивостями та ефективністю й по відношенню до активного мулу можуть виявляти різний ступінь токсичності.

Сполучення процесів біологічного й фізико-хімічного очищення дозволяє домогтися більш високої якості очищеної води, ніж при застосуванні одного з них.

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ БІОЛОГІЧНОГО ОЧИЩЕННЯ СТІЧНИХ ВОД З МЕТОЮ ВИДАЛЕННЯ БІОГЕННИХ ЕЛЕМЕНТІВ

Красавін Є.О.

Науковий керівник – Айрапетян Т.С., канд. техн. наук, доцент

Більшість каналізаційних очисних споруд України використовують застарілі технології, які не дозволяють належним чином очищати стоки від органічних забруднень і біогенних елементів.

Переважними напрямками у вирішенні сформованої проблеми є скорочення скидів стічних вод у водойми, впровадження технологій глибокого очищення (видалення біогенних елементів) і підвищення якості очищення стічних вод. Вирішення даних проблем дозволить досягти якості стічних вод у відповідності нормам скидання, мінімізувати негативний вплив на навколишнє середовище, виключити плату за скидання забруднюючих речовин, понад установлені ліміти.

Найефективнішими на сьогодні способами очищення стічних вод від біогенних елементів, з погляду глибини, швидкості процесу й ресурсозбереження є біологічні. Багаторічний досвід підтверджує екологічні та економічні переваги біологічного методу очищення в аеротенках за допомогою мікроорганізмів активного мулу. Однак потенційні можливості традиційного процесу є фактично вичерпаними. Низька ефективність наявних очисних споруд веде до погіршення стану водних систем. Застосовувані на практиці споруди біологічного очищення дозволяють видалити не більше 35 % азоту й фосфору, не дозволяють досягти глибокого очищення від цих елементів.

Тому актуальним завданням є реконструкція споруд біологічного очищення стічних вод з метою інтенсифікації існуючих методів очищення, а також розробка нових технологій для видалення біогенних елементів із стічних вод.

Для інтенсифікації роботи аераційних споруд існують наступні основні способи:

- збільшення маси активного мулу, що бере участь у процесі очищення;
- впровадження технології біологічного видалення азоту й фосфору;
- оптимізація роботи аераційної системи, включаючи використання високоефективних аераторів;
- удосконалення гідродинамічного режиму роботи аеротенків;
- використання двоступінчастого очищення стічних вод;

Впровадження зазначених вище способів на очисних спорудах може відбуватися шляхом реконструкції й інтенсифікації діючих або будівництва нових споруд.

Підвищення концентрації активного мулу в аеротенках є основним з можливих шляхів інтенсифікації їх роботи. Підвищити масу активного мулу в аеротенках можна за рахунок:

- застосування аеротенків, обладнаних спеціальними фільтруючими елементами;
- використання окремої регенерації активного мулу;
- іммобілізації мікрофлори на інертних завантаженнях.

Одним з варіантів вирішення проблеми біологічного очищення стічних вод є використання іммобілізованих мікроорганізмів та створення у спорудах можливостей для організації послідовних анаеробних, аноксидних, анаеробних і аеробних процесів й створення умов для здійснення нітри-денітрифікації та дефосфорації. Практична реалізація трофічних зв'язків шляхом поєднання прикріплених і вільно плаваючих мікроорганізмів, а також застосування анаеробних процесів на початковій стадії з наступним поєднанням аноксидних та аеробних процесів дозволять досягти значної інтенсифікації біологічного очищення стічних вод та довести показники забруднення стічних вод відповідно до діючих санітарних вимог.

ОСОБЛИВОСТІ ОЗОНУВАННЯ ПИТНОЇ ВОДИ

Кудря О.В.

Науковий керівник – Шевченко Т.О., канд. техн. наук, доцент

Озон був відкритий в 1839 р. швейцарським хіміком Християном Шомбейном після експериментів по електролізу кислот. За свій специфічний запах Шомбейн назвав цей новий газ озоном, використовуючи грецьке слово "ozein" – пахучий. Дуже скоро в результаті ряду досліджень було показано, що озон – це трьохатомний кисень, газ, при стандартних умовах характерним властивістю якого є його здатність до окислення багатьох речовин і дезінфекція мікрофлори. Ця властивість дуже скоро була використана в промисловості для обробки питної води.

В самому кінці 90х років XIX століття в Нідерландах і Німеччині робилися спроби дезінфікувати воду для пиття з допомогою озону. Загально визнаною датою народження озонної технології водопідготовки прийнято вважати 1906 р., коли у французькому місті Ніцці почала працювати станція водопідготовки, яка носила символічну назву «Добрий шлях» («Bon voyage») з продуктивністю по воді 22,5 м³/добу. Ця станція успішно працювала до 1970 року, коли була модернізована.

Озон може реагувати з різними речовинами, що знаходяться у воді, за двома різними механізмами: безпосередньо як озон (в молекулярній формі) і вигляді радикала ОН[•], який виникає при розпаді озону в воді. Вважається, що в нейтральній воді ці 2 канали реакцій розподілені порівну. У кислому середовищі переважає молекулярний механізм, а в лужному – радикальний. Оскільки озон виступає в хімічних реакціях як окислювач, то можна судити про його окислювальну здатність за, так званою, величиною окисного потенціалу.